

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum sit grauissimum peccatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

secundum regulam rationis.
 AD TERTIUM dicendum, quod auaritia secundum quod opponitur iustitiae, non habet vitium oppositum, quia auaritia consistit in plus habendo quam debeat secundum iustitiam. Et huic opponitur minus habere, quod non habet rationem culpe, sed poenae: sed auaritia secundum quod opponitur liberalitati, habet vitium prodigalitatis oppositum.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum auaritia semper sit peccatum mortale.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod auaritia semper sit peccatum mortale. Nullus enim est dignus morte, nisi pro peccato mortali: sed propter auaritiam homines digni sunt morte. Cum n. apost. ad Roma. i. praemississet, Repletos omni iniquitate, fornicatione, auaritia &c. subdit, qui talia agunt, digni sunt morte. ergo auaritia est peccatum mortale.

¶ 2 Praet. Minimum in auaritia est quod aliquis inordinate retineat sua: sed hoc videtur esse peccatum mortale. dicit n. * Basil. Est panis famelicis quem tu tenes, nudi tunica quam conseruas, indigetis argentum quod possides. Quocirca tot iniuriarum, quot exhibere valeres, sed iniuriari alteri est peccatum mortale, quia contrariatur dilectioni proximi. ergo multo magis omnis auaritia est peccatum mortale.

¶ 2 Praet. Nullus excecatur spirituali caecitate, nisi per peccatum mortale, quod animam priuat lumine gratiae: sed secundum Chrysost. tenebra animae est pecuniarum cupiditas. Ergo auaritia, quae est pecuniarum cupiditas, est peccatum mortale.

SED CONTRA est, quod I. ad Corinth. 3. super illud, Si quis aedificauerit super hoc fundamentum &c. dicitur quod lignum, foenum, & stipulam superaedificat ille qui cogitat quae mundi sunt, quomodo placeat mundo, quod pertinet ad peccatum auaritiae. Ille autem qui aedificat lignum, foenum, & stipulam, non peccat mortaliter, sed venialiter. De eo enim dicitur quod saluus erit sic quasi per ignem. ergo auaritia quandoque est veniale peccatum.

RESPOND. Dicendum, quod sicut dicitur, dicitur est, auaritia dupliciter dicitur. Vno modo, secundum quod opponitur iustitiae, & hoc modo ex genere suo est peccatum mortale. Sic n. ad auaritiam pertinet quod aliquis iniuste accipiat, vel retineat res alienas, quod pertinet ad

Arapiam, vel furtum, quae sunt peccata mortalia, ut supra habitum est. Contingit tamen in hoc genere auaritiae aliquid esse peccatum veniale propter imperfectionem actus, sicut supra dictum est, cum de furto ageretur. Alio modo potest accipi auaritia secundum quod opponitur liberalitati, & secundum hoc importat inordinatum amorem diuitiarum. Si ergo tantum amor diuitiarum crescat, quod praefatur charitati, ut scilicet propter amorem diuitiarum aliquis non vereatur facere contra amorem Dei, & proximi, sic auaritia erit peccatum mortale. Si autem inordinatio amoris intra hoc sistat, ut scilicet homo, quantumuis superflue diuitias amet, non tamen praefert earum amorem amori diuino, ut si propter diuitias non velit aliquid facere contra Deum, & proximum, sic auaritia est peccatum veniale.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod auaritia connumeratur peccatis mortalibus secundum illam rationem, quae est peccatum mortale.

AD SECUNDVM dicendum, quod Basil. loquitur in illo casu, in quo aliquis tenetur ex debito legali bona sua pauperibus erogare vel propter periculum necessitatis, vel etiam propter superfluitatem debitorum.

AD TERTIUM dicendum, quod cupiditas diuitiarum obtenebrat animam proprie, quoniam excludit lumen charitatis, praefert deo amorem diuitiarum amori diuino.

ARTICVLVS V.

Vtrum auaritia sit maximum peccatorum.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur quod auaritia sit maximum peccatorum. Dicitur n. Eccles. 10. Avaro nihil est scelestius. & postea subditur. Nihil est iniquius quam amare pecuniam. Hic enim & animam suam venale habet. & * Tullius dicit in 1. de Officiis. Nihil est tam angusti animi, tamque parui, quam amare pecuniam: sed hoc pertinet ad auaritiam. ergo auaritia est grauissimum peccatorum.

¶ 2 Praet. Tanto aliquod peccatum est grauius, quanto magis charitati contrariatur, sed auaritia maxime contrariatur charitati. dicit enim * Aug. in lib. 8. 3. quod venenum charitatis est cupiditas. ergo auaritia est maximum peccatorum.

¶ 3 Praet. Ad grauitatem peccati pertinet quod sit incurabile. Vnde & peccatum in Spiritum sanctum dicitur grauissimum, quia est irremissibile: sed auaritia est peccatum insanabile. vnde dicit * Phil. in 4. Eth. Secunda Secundae S. Tho.

tra indigentium vilitatem occupatur, quod 66. ar. 6 quia quod in eorum vultu cedere debet, occupatur. Et ut Basil. dixit, ipsorum indigentium est ex debito, licet non de facto. Et ideo indigentibus sit iniuria non dispensando superflua, quam iniuriam princeps, qui custos iusti est, ex officio auferre potest, & debet, si constiterit euidenter.

¶ Ad obiectionem autem in oppositum dicitur, quod licet nulli determinato pauperi sit acquisitum ius ut debeat sibi id quod diues habet de superfluo, quia ex arbitrio diuitis pendet dispensatio ut huic vel illi indigenti detur: quia tamen communi bono hominum acquisitum est ius, ut quae superflue vni, dentur indigentibus: ideo princeps, cuius est curam habere de communi bono, potest ex officio ad hoc cogere tales diuites. Et quia violario legalis debiti in diuitis iustitiam violat, non liberalitatem, ut patet ex littera, in iustitia autem ex suo genere est peccatum mortale, vitio contra bonum proximi, ut ex superius habitis didicimus ideo diues non dispensans superflua, sed cumulans ad emendum sibi dominium, ex sola ascendendi libidine non solum illicito agit propter libidinem dominandi, & inordinatum amorem pecuniae: sed mortaliter peccat contra proximum indigentem, occupando sibi superflua, quae pauperibus debentur, ex hoc ipso quod superflua sunt, ut habes ex Basilio, & littera &c. Et per hoc patet solutio duobus in 1. art. in soluti.

¶ Ad obiectionem autem in oppositum dicitur, quod licet nulli determinato pauperi sit acquisitum ius ut debeat sibi id quod diues habet de superfluo, quia ex arbitrio diuitis pendet dispensatio ut huic vel illi indigenti detur: quia tamen communi bono hominum acquisitum est ius, ut quae superflue vni, dentur indigentibus: ideo princeps, cuius est curam habere de communi bono, potest ex officio ad hoc cogere tales diuites. Et quia violario legalis debiti in diuitis iustitiam violat, non liberalitatem, ut patet ex littera, in iustitia autem ex suo genere est peccatum mortale, vitio contra bonum proximi, ut ex superius habitis didicimus ideo diues non dispensans superflua, sed cumulans ad emendum sibi dominium, ex sola ascendendi libidine non solum illicito agit propter libidinem dominandi, & inordinatum amorem pecuniae: sed mortaliter peccat contra proximum indigentem, occupando sibi superflua, quae pauperibus debentur, ex hoc ipso quod superflua sunt, ut habes ex Basilio, & littera &c. Et per hoc patet solutio duobus in 1. art. in soluti.

¶ Super Questionem conuenientiam in articulo quinto.

¶ In ar. 5. caue ne in verbis litterae erres, aut fluctues, legens quod priuatio boni formaliter se habet in peccato: conuersio autem ad bonum commutabile materialiter. Memento quod de peccato in genere mali simpliciter.

¶ In ar. 5. caue ne in verbis litterae erres, aut fluctues, legens quod priuatio boni formaliter se habet in peccato: conuersio autem ad bonum commutabile materialiter. Memento quod de peccato in genere mali simpliciter.

¶ In ar. 5. caue ne in verbis litterae erres, aut fluctues, legens quod priuatio boni formaliter se habet in peccato: conuersio autem ad bonum commutabile materialiter. Memento quod de peccato in genere mali simpliciter.

¶ In ar. 5. caue ne in verbis litterae erres, aut fluctues, legens quod priuatio boni formaliter se habet in peccato: conuersio autem ad bonum commutabile materialiter. Memento quod de peccato in genere mali simpliciter.

cate. Apparet ergo hic, quod quia extrema necessitas facit res alienas mihi communes, quod ex debito legali mihi debentur, & cogi potest a iudice, & in eius defectu a meipso propter necessitatem articulum. Sed in primo casu, cum quis habet de superfluo, & personae, & nullus apparet in extrema necessitate periculo, non ita apparet legale debitum. Verum si in praesentibus quod dupliciter aliquis potest a iudice compelli. Vno modo, propter debitum alicui certae personae, ut si furatus quis fuerit bona alicuius, vel alias ei debitor fuerit ratione depositi, vel mutui &c. Alio modo, ratione debiti non alicui singulari personae, sed propter commune bonum, ut si quis homicidium commiserit, & nullus coqueatur, potest iudex ex officio propter commune bonum iurisdictione seruandum punire hominem: Si hoc, inquam, insperemus, non apparebit difficile, quod habeas de superfluo, nec volens sponte impartiri indigentibus, potest a principe cogi ad subuentionem indigentium. Quod potest principis ex officio, ut iustitia in diuitis feruetur, a uolente superfluum nature, & personae dispensare, distribuere illud indigentibus, tamquam auferendo dispensationem diuitiarum commissam diuiti ab ipso indigens. Nam iuxta sanctorum doctrinam, diuitiae superfluae non sunt diuiti nisi ut dispensatori concessae a Deo, ut habeat meritum bonae dispensationis. Fundatur ergo legale debitum in hoc casu sit per ipsa diuitiarum iustitia, quae cum in genere boni uilis sine superfluitate non dispensata, sed retenta contra ueritatem uilitatem, occupatur. Nam & contra retinentem occupatur, quia sua est ut sibi pro se dispensatio. Et con-

Q. 66. ar. 6
 Q. 66. ar. 6 ad 3.
 Psal. 15.
 Li. 1. in c. c. u. tit. 1. est. Vera magna nimitas in duobus sita est.
 Q. 36. paulo a prin. com. 4. Li. 4. c. 3. de clinando ad sine, tom. 5.

placiter sermo est, cum comparantur inter se, quod eorum sit peius, ut hic fit. Constat autem formale peccati in genere mali suppliciter consistere in privatione, ut superius pluries dictum est.

D. 24.

furtum, ut habetur Proverb. 6. furtum autem pertinet ad auaritiam, ergo auaritia non est grauiissimum peccatorum.

RESPON. Dicendum, quod omne peccatum ex hoc ipso quod est malum, consistit in quadam corruptione, siue privatione alicuius boni. In quantum autem est voluntarium, consistit in appetitu alicuius boni. Dupliciter ergo ordo peccatorum potest attendi. Vno modo, ex parte boni quod per peccatum contemnitur, vel corrumpitur, quanto maius est, tanto peccatum grauius est: & secundum hoc peccatum quod est contra Deum, est grauiissimum, & sub hoc est peccatum quod est contra personam hominis, sub quo est peccatum, quod est contra res exteriores, quae sunt ad usum hominis deputatae: quod videtur ad auaritiam pertinere. Alio modo potest attendi gradus peccatorum ex parte boni, cui inordinate subditur appetitus humanus, quod quanto minus est, tanto peccatum est deformius. Turpius est enim subesse inferiori bono, quam superiori. Bonum autem exteriorum rerum est infimum inter humana bona: est enim minus quam bonum corporis, quod etiam minus est quam bonum animae, quod exceditur a bono diuino. Et secundum hoc peccatum auaritia, quo appetitus humanus subijcitur etiam exterioribus rebus, habet quodammodo deformitatem maiorem. Quia tamen corruptio, vel privatio boni, formaliter se habet in peccato: conuersio autem ad bonum commutabile materialiter, magis est iudicanda grauitas peccati ex parte boni quod corrumpitur, quam ex parte boni, cui subijcitur appetitus. Et ideo dicendum est, quod auaritia non est simpliciter maximum peccatorum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod auctoritates illae loquuntur de auaritia ex parte boni, cui subditur appetitus. Vnde & in Ecclesiast. pro ratione subditur, quod auarus suam animam habet venalem, quia videlicet animam suam, id est vitam suam exponit periculis pro pecunia. & ideo subdit, Quoniam in vita sua proiecit, id est contempsit, intima sua, ut scilicet pecuniam lucraretur. * Tullius etiam addit hoc esse angusti animi, ut scilicet, velit pecuniae subijci.

Loco citato in argu.

AD SECUNDUM dicendum, quod August. ibi accipit cupiditatem generaliter cuiuscumque temporalis boni, non secundum quod accipitur specialiter pro auaritia. Cupiditas enim cuiuscumque temporalis boni est venenum charitatis, in quantum, scilicet homo spernit bonum diuinum propter hoc, quod inharet bono temporali.

D. 1005.

D. 1019.

AD TERTIUM dicendum, quod aliter est insanabile peccatum in Spiritum sanctum, & aliter auaritia. Nam peccatum in Spiritum sanctum est insanabile ex parte contemptus, puta, quia homo contemnit, vel misericordiam, vel iustitiam diuinam, aut aliquid horum, per quae hominis peccata sanantur: & ideo talis insanabilitas pertinet ad maiorem grauitatem peccati. Auaritia vero habet insanabilitatem ex parte defectus humani, in quem scilicet, semper procedit humana natura, quia quod aliquis est magis deficiens, eo magis

gis indiget adminiculo exteriorum magis in auaritiam labitur. Vnde peccatitas non ostenditur peccatitas quodammodo per hoc est peccatitas AD QVARTVM dicendum, quod auaritia est idolatrie per quam similitudo ad ipsam: quia sicut idolatra subijcitur terriori, ita etiam auarus, non tamen sed idolatra quidem subijcitur se exhibet ei cultum diuinum: auarus se creature exteriori immoderate dedit ad usum, non tamen ad cultum: portet quod auaritia habeat tantam grauitatem habet idolatria.

ARTICVLVS VI.

Utrum auaritia sit peccatum spirituale.

AD SEXTVM sic procedit. Videtur quod auaritia non sit peccatum spirituale. Peccata enim spiritualia videtur esse circa spiritualia bona: sed materia auaritia sunt bona corporalia, scilicet, exteriora diuitiae. ergo auaritia non est peccatum spirituale.

¶ 2. Praet. Peccatum spirituale contra carnale diuiditur: sed auaritia videtur esse peccatum carnale. Sequitur enim corruptio carnis, ut patet in senibus, qui propter naturae carnalis defectum in auaritiam incidunt, ergo auaritia non est peccatum spirituale.

¶ 3. Praet. Peccatum carnale est peccatum quod etiam corpus hominis determinatur, secundum illud Ap. 1. ad Corin. 6. Qui fornicatur, corpus suum peccat: sed auaritia etiam corporaliter hominem determinat, unde & * Chrys. Marc. 9. Conparat auarum demoniacum, qui corpore vexatur. ergo auaritia non videtur esse peccatum spirituale.

SED CONTRA est, quod Greg. 31. Moral. computat auaritiam cum vitijs spiritualibus.

RESPON. Dicendum, quod peccata praecipue in affectu consistunt. Omnes autem affectus animae, siue passiones terminantur ad delectationes, & tristitias, ut patet per * Philo. in 1. Ethico. Delectationum autem quaedam sunt carnales, & quaedam spirituales. Carnales quidem delectationes dicuntur, quae in sensu carnis complentur, sicut delectationes ciborum, & reuerentorum. Delectationes vero spirituales dicuntur, quae complentur in sola animae apprehensione. Illa ergo peccata dicuntur carnalia, quae pertinent in delectationibus carnalibus.